

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ Mgr. D. M.**, bývajúceho v B., **2/ M. K.**, bývajúceho v B., zastúpených JUDr. P. K., advokátkou v B., proti odporcom **1/ MUDr. J. S.**, bývajúcemu v B., **2/ PhDr. J. Z.**, bývajúcemu v B., zastúpených Mgr. T. D., advokátkou v B., **o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7 C 155/2005, o dovolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. júla 2011 sp. zn. 14 Co 289/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Navrhovatelia 1/, 2/ sú povinní zaplatiť odporcom 1/, 2/ náhradu trov dovolacieho konania 79,58 € na účet Mgr. T. D., do troch dní od právoplatnosti uznesenia.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 15. januára 2009 č. k. 7 C 155/2005-149 návrh navrhovateľov 1/, 2/ na určenie, že nadobudli vydržaním právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré pozostáva z ich práva prechodu pešo a dopravnými prostriedkami cez pozemok odporcov 1/, 2/ parcelné číslo X., kat. územie S., zapísaný na LV č. X., na pozemky parcela číslo X.. a na nej postavený rodinný dom, kat. územie S. zapísaný na LV č. X. a alternatívny návrh navrhovateľov 1/, 2/ na určenie služobnosti prechodu pešo a dopravnými prostriedkami cez cestu odporcov 1/, 2/, parcelu č..X. kat. územie S., pre vlastníkov pozemku č. X., na ktorom je postavený rodinný dom kat. územie S. zapísaný na LV č. X., ktorú nadobudli vydržaním podľa ustanovenia § 151 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v celom rozsahu zamietol. Navrhovateľom 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť

odporcom 1/, 2/ trovy konania a trovy právneho zastúpenia v sume 513,68 € na účet právnej zástupkyne do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V odôvodnení uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 8. apríla 2005, č. k. 21 C 253/99-47 bolo určené, že M. K., matka navrhovateľov 1/, 2/, nadobudla vydržaním právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré pozostávalo z jej práva prechodu (používania cesty) pešo, automobilom, cez predmetné pozemky odporcov 1/, 2/ na jej pozemok, parc. č. X. a parc. č. X. a na nej postavený rodinný dom, kat. územie S.. Toto právo zodpovedajúce vecnému bremenu aj matka navrhovateľov 1/, 2/ vykonávala od roku 1981 do roku 1999 so súhlasom pôvodnej vlastníčky A. H. a následne po jej smrti aj M. P. (právnej predchodkyne odporcov 1/, 2/), ktorá nadobudla pozemky dedením. Právo prechodu ako vecné bremeno je právom originálnym, pre každého oprávneného za splnenia zákonných podmienok vzniká samostatne a navrhovatelia 1/, 2/ ho nemôžu odvodzovať od práva ich matky M. K.. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu a pozostávajúce z ich práva prechodu cez pozemky, v súčasnosti vo vlastníctve odporcov 1/, 2/, navrhovatelia 1/, 2/ však nenadobudli, pretože nesplnili podmienky jeho vydržania. Nebol daný jednak súhlas pôvodných, či súčasných vlastníkov na jeho vykonávanie a nebola preukázaná dobromyseľnosť navrhovateľov 1/, 2/ t. j. odporcovia 1/, 2/ v konaní vyvrátili právnu domnienku, že výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu zo strany navrhovateľov 1/, 2/ bol oprávnený. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľov 1/, 2/ rozsudkom z 19. júla 2011 sp. zn. 14 Co 289/2009 pripustil čiastočné späťvzatie návrhu v časti alternatívneho návrhu, rozsudok okresného súdu v tejto časti zrušil a konanie zastavil (§ 208 O. s. p.). Vo zvyšnej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O. s. p.) a odporcom 1/, 2/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil aj s odôvodnením napadnutého rozsudku, preto sa obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených prvostupňovým súdom (§ 219 ods. 2 O. s. p.). Pri svojom rozhodnutí vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa a stotožnil sa aj s jeho právnym posúdením veci. Na doplnenie uviedol, že z rozsudku Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 21 C 253/99 vyplýva, že matka navrhovateľov 1/, 2/ nadobudla právo vecného bremena in personam. Ide o originálny spôsob nadobudnutia, preto nie je možné právo vecného bremena pre navrhovateľov 1/, 2/ odvodiť od práva ich matky. Navrhovatelia 1/, 2/ predmetné právo nemohli ani vydržať, nakoľko na to neboli splnené podmienky, konkrétne podmienka dobromyseľnosti. Aj keď peší prechod navrhovateľov 1/, 2/ právni predchodcovia odporcov 1/, 2/ tolerovali, so zreteľom na všetky skutkové okolnosti nemohli

byť navrhovatelia 1/, 2/ dobromyseľní, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu vykonávajú právom. Nepreukázali, že im pôvodní alebo súčasní vlastníci predmetných pozemkov na prechod cez ne (či už peši alebo autom) udelili súhlas. Práve naopak vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že takýto súhlas nemali. Navyše v konaní o určenie práva vecného bremena súd musí konať s tými účastníkmi, ktorí sú zapísaní ako vlastníci pozemkov, pre ktoré a na ktoré sa právo prechodu vykonávalo a má vykonávať aj naďalej. Zdôraznil, že len skutočnosť, že navrhovatelia prechádzali cez cudzí pozemok, ktorého vlastníci s tým po určitú dobu nevyjadrili dôrazný nesúhlas, ešte neznamená dobromyseľnosť navrhovateľov 1/, 2/, že takéto právo mali a majú. Teda, že sú držiteľmi práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a že držba tohto práva je oprávnená. Keďže k prechodu cez parcelu č..X. získala súhlas právneho predchodcu odporcov 1/, 2/ len matka navrhovateľov 1/, 2/ z dôvodu jej zlého zdravotného stavu, ktorý jej bránil užívať vlastný, ale komplikovanejší prístup na nehnuteľnosť (existoval a existuje aj iný prístup na nehnuteľnosť matky navrhovateľov 1/, 2/ zo štátnej cesty), možno uzavrieť, že navrhovatelia len „využívali ľahšiu cestu“. Preto ich návrh nemôže byť dôvodný. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 151 ods. 2 O. s. p. (uplatnené trovy odporcovia nevyčísľili v lehote troch dní).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie navrhovatelia 1/, 2/ v jeho potvrdzujúcej časti (ako možno vyvodiť z jeho obsahu). Navrhli ho spolu s rozsudkom okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Namietali, že postupom odvolacieho súdu, ktorý o odvolaní rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, im bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.). Tiež namietali nevyhodnotenie dôkazov v súlade s ustanovením § 132 O. s. p., nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), tzv. inú (nešpecifikovanú) vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a nedostatočné, nepresvedčivé, nepreskúmateľné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v rozpore s § 157 ods. 2 O. s. p.

Odporcovia 1/, 2/ navrhli dovolanie navrhovateľov 1/, 2/ ako neprípustné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal

najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4 O. s. p.

Dovoláním navrhovateľov 1/, 2/ nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcej časti, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nevyslovil ani záväzný právny názor, od ktorého by sa odvolací súd mohol odchýliť a nejde ani o prípad týkajúci sa neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4 O. s. p. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie nie je podľa § 238 O. s. p. prípustné.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O. s. p, ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka,

prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. dovolatelia nenamietali a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom odvolacieho súdu nebola navrhovateľom 1/, 2/ odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenie spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím.

Prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. nie je daná už tým, že dovolatelia tvrdia, že rozhodnutie v napadnutej časti je touto vadou postihnuté, ale len vtedy, ak rozhodnutie skutočne touto vadou trpí, t. j. že nastali skutočnosti v dôsledku ktorých vada vznikla (prejavila sa), resp. nebola odstránená v rozhodnutí – postupe odvolacieho súdu.

Navrhovatelia namietali, že odvolací súd im odňal možnosť konať pred súdom, ak prejednal ich odvolanie bez nariadenia pojednávania.

Zákon č. 384/2008 Z. z., ktorým sa dopĺňa Občiansky súdny poriadok, s účinnosťou od 15. októbra 2008, zmenil obsah predchádzajúceho znenia ustanovenia § 214 O. s. p. tým, že inak vymedzil prípady, kedy odvolací súd má povinnosť nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie a kedy môže o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Podľa § 214 ods. 1 O. s. p. (v znení účinnom od 15. októbra 2008) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p. v znení účinnom od 15. októbra 2008).

Keďže z obsahu spisu nevyplýva, že by boli dané dôvody pre nariadenie pojednávania podľa § 214 ods. 1 O. s. p. (krajský súd nepovažoval za potrebné dokazovanie dopĺňať ani zopakovať, súd prvého stupňa nerozhodol podľa § 115a O. s. p. bez nariadenia pojednávania a nariadenie pojednávania nevyžadoval dôležitý verejný záujem), odvolací súd v súlade s § 214 ods. 2 O. s. p. rozhodol 19. júla 2011 o odvolaní navrhovateľov (podaného 18. marca 2009) bez nariadenia pojednávania aj v súlade § 156 ods. 3 O. s. p. Postupom odvolacieho súdu, plne rešpektujúcim platnú úpravu Občianskeho súdneho poriadku, sa preto navrhovateľom neodňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Z obsahu dovolania vyplýva, že navrhovatelia namietali aj nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov (§ 132 O. s. p.), nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v rozpore s § 157 ods. 2 O. s. p.

V zmysle § 132 O. s. p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, preto starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O. s. p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, no táto skutočnosť ešte sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. (pre úplnosť treba uviesť, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné – pozri § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O. s. p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod, samo osebe ale prípustnosť dovolania

nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Aj za predpokladu, že by tvrdenia dovolateľov boli opodstatnené, mali by za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku a nezakladali by prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné, ale v preskúmvanej veci o taký prípad nešlo. Ani tzv. iné vady konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) prípustnosť dovolania nezakladajú. Teda pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania (daný prípad) nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť preskúmaniu po vecnej a právnej stránke.

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení súd uvedenie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, čo jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (pozri rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, Annuaire, č. 303-B).

Rovnako sa aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vyjadril k povinnosti súdov odôvodniť svoje rozhodnutia napr. v náleze III. ÚS 119/03. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý súdny proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu (pozri napr. IV. ÚS 115/03).

Ustanovením § 219 ods. 2 O. s. p. je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke.

V prejednávanej veci sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil i s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, preto sa v súlade s § 219 ods. 2 O. s. p. v dôvodoch svojho rozhodnutia obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa (uviedol, že pri svojom rozhodnutí vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa a stotožnil sa s jeho právnym posúdením) a na zdôraznenie správnosti skutkových a právnych záverov doplnil a zdôraznil aj ďalšie dôvody (čo mu § 219 ods. 2 O. s. p. tiež umožňuje).

Zo spisu pritom vyplýva, že prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol stanoviská procesných strán a ich argumentáciu, rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vychádzal, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver, ktorým sa odvolací súd z hľadiska jeho vecnej správnosti ani zaoberať nemohol. Teda odôvodnenie rozsudku prvostupňového súdu, stručne a jasne objasňujúce (§ 157 ods. 2 O. s. p.) skutkový aj právny základ rozhodnutia a tým aj odvolacieho súdu v uvedenom rozsahu, nie je nepreskúmateľné a plne rešpektuje základné právo účastníkov na spravodlivý súdny proces (pozri III. ÚS 115/2003). Preto ani týmto postupom odvolacieho súdu nedošlo k odňatiu možnosti účastníkom konania konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p., ani z ustanovenia § 237 O. s. p. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľov 1/, 2/ podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako také, ktoré smeruje proti rozhodnutiu v časti, proti ktorej nie je prípustné, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa rozsudkom v napadnutej časti z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešným odporcom 1/, 2/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľom, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Tieto Najvyšší súd Slovenskej republiky priznal za jeden úkon právnej pomoci (vyjadrenie k dovolaniu zo 17. februára 2012,

č. 1. 219) po 58,69 € spolu s režijným paušálom 7,63 € a 20 % DPH 13,26 € vo výške 79,58 € (§ 11 ods. 1 písm. a/, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 12. februára 2013

JUDr. Ladislav Górász, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Viera Čulenová